AVİM Yorum • No: 2021 / 15 • Mart 2021

TÜRKİYE'NİN G-20 VE MIKTA ÜYELİKLERİ

Şevval Beste GÖKÇELİK

Misafir Araştırmacı

İçinde bulunduğumuz küresel düzende ülkeler arasında ekonomik, siyasi ve teknolojik bağların giderek artması aynı zamanda işbirliğini de arttırmaktadır. Bu işbirliğinin değerli örneklerinden biri olan, aralarında Türkiyenin de bulunduğu 19 ülke[1] ve Avrupa Birliğinden oluşan Yirmiler Grubu (G20); uluslararası ekonomik konuları tartışmak üzere önde gelen sanayileşmiş ve gelişmekte olan ekonomileri bir araya getirmek üzere tasarlanmış olan küresel bir forumdur. G20, üye ülkelerin bölgesel ve coğrafi konumları da göz önünde bulundurularak 1999 yılında, dönemin G7 maliye bakanları ve merkez bankası başkanlarının kararı doğrultusunda kurulmuştur. Dolayısıyla, küreselleşen bir dünyada tekelci bir yaklaşımın artık olanaklı olmadığını gören G7 ülkeleri,[2] G20nin oluşumuna önderlik etmiştir.[3] G20 oluşumuna rağmen G7 kapsamında karşılıklı ilgi alanlarını tartışmak üzere her yıl bir araya gelen 7 sanayileşmiş ülkeye yöneltilen başlıca eleştiri, bu örgütün küresel politika ve ekonominin mevcut durumunu yansıtmıyor oluşudur. Bu durum G20 grubunda temsil edilmelerine rağmen, G7 üyesi olmayan Hindistan ve Brezilya gibi hızla büyüyen ve gelişen ekonomileri, sadece 7 ülkenin çıkarlarıyla paralel olarak alınan kararlardan kurtulmak amacıyla kendi topluluklarını kurmaya itmiştir.[4]

2008 Küresel Finans Krizini takiben krizin etkilerinin azalmasıyla birlikte gelişmekte olan ülkelerin dünya üretimindeki payları ve küresel ekonomideki etkileri artmaya başlamıştır. Bu ülkeler, G20 benzeri platformlarda gelişmiş ülkelerin uyguladıkları statükocu tavırlardan ötürü işlevsiz kaldıkları için BRICS gibi yapıları ortaya çıkarmışlardır.[5] Avrupa ülkelerin ve ABDnin kontrolündeki çok taraflı bir sistem içinde daha adil bir uluslararası yönetime ulaşmayı hedefleyen BRICS, dünyanın en önemli ekonomileri arasında olan Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Cumhuriyetinden meydana gelmektedir.[6] Aynı zamanda G20 üyesi olan bu ülkelerin en temel ortak özelliği ekonomilerinde sahip oldukları hızlı büyüme, yüksek dinamizm ve artan nüfuslarıdır. Bu tarz oluşumlarda ortak çıkar ve ortak tehditler üzerinden belirli ekonomik ve politik kararlar etrafında üyelerin kenetlenmesi söz konusudur.[7]

Dünyanın en büyük ekonomilerinin yer aldığı G20nin bir diğer üyesi olan Türkiyenin G20deki yerini belirleyen önemli bir faktör ekonomik büyüklüğün yanı sıra, Avrupa ve Asya kıtalarını coğrafi, ekonomik ve kültürel olarak birbirine bağlayan stratejik bir konuma sahip olmasıdır. Uzmanlar, bölgesel gelişmeler değerlendirildiğinde Türkiyenin G20 içerisindeki öneminin ilerleyen dönemde daha da artacağı görüşünü paylaşmaktadır.

Türkiyenin G20 üyeliği ülkenin küresel-ekonomik gelişmeleri yakından takip etmesini sağlamaktadır. Ayrıca ülkenin sorunlarının uluslararası alanda dile getirilmesi açısından da önemli bir niteliğe sahiptir. Her yıl düzenlenen G20 zirveleri Türkiyeye uluslararası konumunu güçlendirmek adına mükemmel bir fırsat sunmaktadır. Küresel öneme sahip bir oyuncu olarak kabul edilen Türkiye özellikle enerji güvenliği, Orta Doğu barışı ve küresel finansal istikrar gibi alanlarda yapıcı bir rol üstlenmektedir. Ayrıca Türkiye, bu konulara dair veya ulusal çıkarlarını ilgilendiren diğer alanlarda G20nin kimi üyeleriyle yapılacak olan anlaşmalara taraf olabilmekte ve acil küresel sorunlara koordineli ve uzlaşmacı çözüm arayışlarında koalisyonlara katılabilmektedir.[8]

Türkiye G20 içinde manevra kabiliyetini arttırmak amacıyla beş ülkeyi barındıran bir girişim olan MIKTAya katılmıştır. Gelişmekte olan ekonomiler arasında sayılan Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralyanın bir araya gelmesiyle 2013 yılında kurulan MIKTA, diğer G20 gruplaşmaları olan G7 ve BRICS ile mukayese edildiğinde daha az gündemde olan bir platform olarak karşımıza çıkmaktadır.[9] Yine de MIKTAnın kurulmasının G20 içindeki beş üyesinin etkinliğini ve prestijini artırdığını söylemek mümkündür. MIKTAdan sonra bu beş ülke, G20 bünyesinde küresel finans yönetimi ile ilgili karar alma sürecine daha fazla dahil edilmiş ve küresel yönetişime daha aktif katılım şansı elde etmişlerdir. MIKTAnın üyeleri için bir diğer önemli faydası da her biri farklı bir sosyo-ekonomik geçmişe, coğrafi çeşitliliğe sahip olan beş ülkenin ortak bir gündem oluşturmaya ve uygulamaya odaklanan çabalarını kolaylaştırıyor olmasıdır.[10] Dolayısıyla MIKTAnın benzersiz bir bölgeler arası özelliği ve potansiyeli olduğu söylenebilir. Üye ülkelerin hepsi kendi bölgelerinin ve yakın çevrelerinin ötesinde aktifleşmekte olan aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kalkınma konusunda işbirliği, MIKTAnın potansiyele sahip olduğu önemli alanlardan biridir. Köklü ve gelişmekte olan kalkınma sağlayıcılarının (Kuzey-Güney ve Güney-Güney işbirliği modelleri) küçük bir topluluk formatındaki birleşimi benzersiz bir avantajdır. Bu nedenle MIKTA, küresel kalkınma gündemini keskinleştirme potansiyeline sahiptir.[11]

MIKTA da tıpkı G7 ve BRICS gibi küresel ekonomik sorunlara kendi bakış açısından yaklaşmaktadır ve çok kutuplu dünya düzeninde önemli bir güç olma iddiasıyla ortaya çıkmıştır. Bu tür oluşumların ortak noktası küresel finans ve ekonomik sisteme meydan okuyucu tavırlara sahip olmalarıdır. ABD ve AB tarafından siyasi ve ekonomik müdahaleler karşısında güç kazanma amacında olan ülkelerin oluşturduğu bu topluluklar daha fazla işbirliğine vurgu yapmakta ve grup olarak hareket edildiğinde uluslararası sistemdeki değişimlere daha fazla etki edebileceklerini savunmaktadırlar.[12] MIKTAnın bunu yaparken ne derece başarılı olacağı tartışılan bir konudur. MIKTAnın çıktıları, sürdürülebilir kalkınmadan terörizme, Kuzey Koreden sivil acil durumlara ve göçten ekonomiye kadar çok çeşitli konuları kapsamaktadır. Konuların bu şekilde yayılması, kimi görüşlere göre MIKTAnın amacının tanımlanmasını güçleştirmektedir. Ek olarak, Covid-19 dünya genelinde dışişleri bakanlığı bütçelerini sıkılaştırmıştır. Bunun sonucunda G7 ve BRICS gibi MIKTAnın da çoklu programları destekleme kapasitesi artan bir baskı altına girmekte ve bir dizi başka girişime karşı rekabet etmek zorlaşmaktadır. MIKTA gibi orta ölçekli güç girişimler, yeterli başarıya ulaşamadıkları takdirde etkinliklerini yitirebilmektedir. Kurulmasından yaklaşık sekiz yıl sonra, Covid-19un da etkisiyle MIKTAnın bu risklerin üstesinden nasıl gelebileceği merak konusudur.[13]

**Fotoğraf: 15inci MIKTA Dışişleri Bakanlığı Toplantısı (New York, 26 Eylül 2019) - Kaynak: http://www.mikta.org/*

[1] Almanya, ABD, Avustralya, Brezilya, Çin, Endonezya, Fransa, Güney Afrika, Güney Kore, Hindistan, İngiltere, İtalya, Japonya, Kanada, Meksika, Rusya, Suudi Arabistan ve Türkiye

[2] ABD, Kanada, Almanya, Japonya, Fransa, İtalya ve İngiltere

[3] Enis Günaydın, Dünyanın en büyüklerini toplayan G20 nedir?, *Euronews*, 1 Aralık 2018, https://tr.euronews.com/2018/01/12/dunyanin-en-buyuklerini-toplayan-g20-nedir-neler-konusulacak

[4] What is the G7 summit and what does it do?, *BBC News*, August, 2019, https://www.bbc.com/news/world-49434667

[5] Deniz İstikbal ve ark., Dönüşen Dünya Düzeninde 'BRICS Ve TürkiyeYe Etkisi, *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, Cilt:4, Sayı:7, Ocak 2019, s.48.

[6] Yalçın Ademoğlu, BRICS neyi hedefliyor, hala bir anlam ifade ediyor mu?, *Euronews*, 14 Kasım, 2019, https://tr.euronews.com/2019/11/14/brics-neyi-hedefliyor-hala-bir-anlam-ifade-ediyor-mu

[7] Dönüşen Dünya Düzeninde 'BRICS Ve Türkiyeye Etkisi, s. 59.

[8] Colin I. Bradford & Jonannes F. Linn, The G20 Summit - Its Significance for World and for Turkey, *International Economic Issues*, s. 63. Available at: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/646919

[9] Emel Parlar Dal, Çok taraflı diplomaside yeni arayışlar: Türkiye ve MIKTA, *Anadolu Ajansı*, 26 Haziran 2017, https://www.aa.com.tr/tr/analiz-haber/cok-tarafli-diplomaside-yeni-arayislar-turkiye-ve-mikta/845462

[10] Selcuk Çolakoğlu, Is MIKTA sustainable as a middle power grouping in global governance?, *Diplo*, July 11, 2017, https://www.diplomacy.edu/blog/mikta-sustainable-middle-power-grouping-global-governance

[11] Stephan Klingebiel, MIKTA: Whats in a name? The potential of middle power cooperation to strengthen global governance, *UNDP*, October 20, 2020, https://www.undp.org/content/seoul_policy_center/en/home/presscenter/articles/2020/mikta--what_s-in-a-name--the-potential-of-middle-power-cooperati.html

[12] Dönüşen Dünya Düzeninde 'BRICS Ve Türkiyeye Etkisi, s. 59-60.

[13] Jeffrey Robertson, Where next for MIKTA?, *The Interpreter*, August 26, 2020, https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/where-next-mikta

Yazar Hakkında :

Şevval Beste Gökçelik 2019 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□□ mezun olmuştur. Lisans mezuniyetini takiben 2019 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Çalışmaları tezli yüksek lisans programına başlamıştır. 2018 yılında Erasmus programı kapsamında Università di studi degli Siena'da (Siena Üniversitesi) lisans ve yüksek lisans seviyesinde dersler almıştır.

Lisans öğrenimi sırasında Ocak 2019'da Türkiye Stratejik Analizler Merkezi'nde staj yapmış ve Türkiye □□ doğrudan ve dolaylı ilgilendirebilecek bölge dışı siyasi, ekonomik, askeri ve sosyokültürel gelişmelerin yakından takibini sağlamıştır. Burada 'Arap Baharı'nda Gençlik Örgütleri' adlı tez çalışmasını hazırlamıştır. Ayrıca TÜRKSAM Göçmen Bültenini hazırlamıştır. Yüksek lisans öğrenimi sırasında 2019 yılında Polonya'nın Krakow kentinde uluslararası tanıtım ve pazarlama alanında uygulamalı olarak staj yapmıştır.

Kasım 2020'de Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır.

Atıfta bulunmak için: GÖKÇELİK, Şevval Beste. 2020. "TÜRKİYE'NİN G-20 VE MIKTA ÜYELİKLERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 15. Mart 02. Erişim Kasım 22, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/TURKIYE-NIN-G-20-VE-MIKTA-UYELIKLERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır